

مطالعه تطبیقی شرایط عمومی بیمه نامه‌های کشتی و ارائه پیشنهادات اصلاحی

گروه پژوهشی بیمه‌های
اموال و مسئولیت
پژوهشگاه بیمه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسنامه عمومی طرح

- عنوان طرح : مطالعه تطبیقی شرایط عمومی بیمه نامه‌های بدنه و ماشین‌آلات کشتی و ارائه پیشنهاد‌های اصلاحی
- تصویب پروپزال: ۹۳.۸.۱۹
- شماره قرارداد: ۵۸۸۴/ق ب ب پ
- کارفرما : پژوهشکده بیمه
- مجری طرح: فاطمه کاظم زاده مرند
- همکاران طرح: هادی دستباز و کاپیتان ملکپور
- ناظر اجرایی: عباس خمی
- ناظر علمی: محمدرضا مطیعی
- مدت تمدید قرارداد: ۳ ماه
- زمان تحویل طرح: ۹۴.۱۰.۳۰

خلاصه اجرایی و مراحل انجام کار

مرحله اول

۱- شناسایی فعالان عمده بیمه‌های بدنه و ماشین‌آلات کشتی کشور با استفاده از اطلاعات و آمار بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تماس با کارشناسان مربوطه و انجام پرسش و پاسخ‌های حضوری، تلفنی و کتبی در خصوص:

الف: شرایط عمومی مورد استفاده آنها برای بیمه بدنه و ماشین‌آلات کشتی‌ها

ب: مشکلات این شاخه از صنعت بیمه کشور از نظر آنها

ج: راه‌های پیشنهادی آنها برای بهبود بیمه بدنه و ماشین‌آلات کشور

۲- تماس تلفنی و مکاتبه با کارشناسان بدنه و ماشین‌آلات خارج از کشور جهت اطلاع از شرایط عمومی مورد استفاده در بازارهای جهانی بویژه بازار لندن

مرحله دوم

جمع آوری کلوزهای معرفی شده توسط بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران جهت استفاده بعنوان شرایط عمومی بیمه بدنه کشتی و ماشین آلات و کلوزهای مورد استفاده در بازارهای مطرح جهان بویژه بازار لندن

مرحله سوم

- ترجمه کلیه کلوزهای معرفی شده توسط بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران و نیز دیگر کلوزهای ذکر شده توسط کارشناسان و متخصصان خارجی این شاخه از صنعت بیمه.

- مقایسه تطبیقی کلوزهای متداول بازارهای بیمه بدنه کشتی و ماشین آلات بمنظور مشخص نمودن تفاوت‌های آنها در خصوص خطرهای مورد پوشش و میزان پوشش.

مرحله چهارم

ارائه پیشنهادهای اصلاحی در دو بخش اصلی و
فرعی بر اساس مطالعه انجام شده و مشکلات
مطرح شده توسط کارشناسان محترم

لزوم انجام طرح

طبق تعریف بیمه مرکزی ایران در ماده ۱ آیین نامه ۷۱:

”شرایط عمومی قسمتی از مندرجات بیمه‌نامه به صورت چاپی است که برای هر رشته بیمه‌ای، به صورت یکسان برای کلیه بیمه‌گذاران، توسط بیمه‌گر بر اساس مصوبه شورای عالی بیمه یا مجوز بیمه مرکزی نوشته می‌شود. شرایط عمومی شامل مواردی از قبیل تعاریف و اصطلاحات، مقررات حاکم بر طرفین قرارداد، وظایف و تعهدات بیمه‌گر و بیمه‌گذار، خطرات اصلی تحت پوشش، خطرات استثناء شده، شرایط فسخ، انفساخ و ابطال بیمه‌نامه و نحوه حل اختلافات احتمالی آتی است.“

در واقع شرایط عمومی بیمه‌نامه اساسی‌ترین نقش را در تعیین و تحدید حقوق طرفین قرارداد بیمه و خطرات تحت پوشش و میزان و نحوه پوشش دارد که همین امر لزوم انجام هر طرح پژوهشی با رویکرد اصلاحی این شرایط را توجیه می‌نماید.

سیر تکاملی کلوزهای بیمه بدنه کشتی و ماشین آلات

- با پیدایش شرکت‌های بیمه دریایی بیشتر در بازار لندن و تعدد کلوزهای مورد استفاده، در ۴ آوریل ۱۸۸۳ جامعه بیمه‌گران انگستان در لویدز تشکیل جلسه دادند تا جزئیات و جمله‌بندی کلوزهای مورد استفاده در بیمه‌نامه‌های دریایی را مورد بررسی، و عبارات مقرر و ثابتی برای این کلوزها اتخاذ نمایند.
- در سال ۱۸۸۴ انستیتو بیمه‌گران لندن تشکیل شد و در ۸ دسامبر همان سال سه کلوز را برای کشتی‌های بخار توصیه کرد. اما اولین مجموعه "کلوزهای زمانی انستیتو" تا سال ۱۸۸۸ صادر نگردید. همچنانکه اوضاع و شرایط تجارت در حال تغییر بود، نسخه‌های جدیدتری از این کلوزها به بازار معرفی شد که شامل کلوزهای بدنه مورخ ۱/۱۰/۱۹۵۲ - ۲۲/۷/۱۹۵۹ - ۱/۱۰/۱۹۶۹ - ۱/۱۰/۱۹۷۰ - ۱/۱۰/۱۹۸۳ و ۱/۱۱/۱۹۹۵ می‌باشد.
- در سال ۱۹۸۳ با وجود اینکه تغییر مهمی در پوشش ایجاد نشده بود ولی یک بازبینی ریشه‌ای و عمیق در کلوزها بعمل آمد و نهایتاً ویژگی‌ها و مطالب مهم و کلیدی فرم SG را که سابقه تاریخی استفاده از آن به قرن ۱۷ برمی‌گردد، وارد کلوزهای زمانی انستیتو نمودند تا بیمه‌نامه یکپارچه‌ای بدست آید. کلوزهای ۱۹۹۵ نیز با کمی تغییر ولی با همان طرح و شکل ارائه گردیدند اما توجه و استقبال چندانی کسب نکردند.

سیر تکاملی کلوزهای بیمه بدنه کشتی و ماشین آلات (ادامه)

در سال ۱۹۸۳ با وجود اینکه تغییر مهمی در پوشش ایجاد نشده بود ولی یک بازبینی ریشه‌ای و عمیق در کلوزها بعمل آمد و نهایتاً ویژگی‌ها و مطالب مهم و کلیدی فرم SG را وارد کلوزهای زمانی انستیتو نمودند تا بیمه‌نامه یکپارچه‌ای بدست آید. کلوزهای ۱۹۹۵ نیز با کمی تغییر ولی با همان طرح و شکل ارائه گردیدند اما توجه و استقبال چندانی کسب نکردند.

در طول سالیان "کلوزهای زمانی انستیتو" به یک استاندارد جهانی برای بیمه‌های دوره‌ای کشتی‌ها تبدیل شده و این امر در عنوان جدید کلوزها یعنی "کلوزهای بین‌المللی بدنه" منعکس می‌باشد است. عامل اصلی موفقیت این کلوزها فراهم نمودن پوشش مورد نیاز برای همه ذینفعان تجاری همراه با بالاترین درجه اطمینان در رویکرد خسارت‌ها بوده است.

اولین نسخه "کلوزهای بین‌المللی بدنه" پس از مشاوره طولانی و مفصل با "کمیته مشترک بدنه" در نوامبر ۲۰۰۲ ارائه شد که در این میان "انجمن کارشناسان تعیین خسارت" نیز کمک زیادی نمودند. فرآیند بحث و بررسی پس از صدور کلوزهای بین‌المللی بدنه ادامه داشت و مسئولین پیش‌نویسی کمیته مشترک بدنه به مراکز کلیدی فعالیت دریایی سفر می‌کردند تا کلوزهای جدید را توضیح و بازخورد بازار جهانی را دریافت نمایند. قصد آن‌ها از این کار بازبینی کلوزهای بین‌المللی بدنه ۲۰۰۲ با در نظر گرفتن دریافت اولیه شان بود که نتیجه این امر صدور کلوزهای بین‌المللی ۲۰۰۳ می‌باشد.

سایر مجموعه کلوزها برای بیمه بدنه و ماشین آلات کشتی

- ❖ البته علاوه بر مجموعه کلوزهای زمانی انستیتو (۱۹۸۳ و ۱۹۹۵) و مجموعه کلوزهای بین المللی ۲۰۰۳ ، مجموعه شرایط دیگری جهت استفاده برای بیمه بدنه و ماشین آلات کشتی وجود دارند که مهمترین آنها عبارتند از مجموعه شرایط آمریکا، طرح نروژ یا نوردیک، شرایط سوئدی، مجموعه شرایط فرانسه و مجموعه شرایط آلمان.
- ❖ از میان مجموعه شرایط مذکور، بازار لندن عمدتاً شاهد استفاده گسترده از کلوزهای زمانی انستیتو، کلوزهای بین المللی ۲۰۰۳، کلوزهای آمریکایی و طرح نوردیک می باشد.
- ❖ نکته جالب و متمایز در مورد طرح بیمه دریایی نوردیک (۲۰۱۳) که بمنظور هماهنگ سازی کلیه کلوزهای موجود در کشورهای نوردیک (کشورهای منطقه شمالی شامل سوئد، نروژ، فنلاند، دانمارک و ایسلند) ایجاد گردیده این است که این طرح سعی بر فراهم نمودن مجموعه فراگیری از تمامی اصول قانون و شرایط بیمه را بصورت یکجا دارد. این طرح نه تنها بیمه بدنه و ماشین آلات را در بر می گیرد بلکه بیمه خطر جنگ، بیمه از دست دادن اجاره، بیمه کشتی های ماهیگیری و بیمه سازه های فراساحلی را نیز در بر دارد. همچنین این طرح توضیحات کاملی از تمامی شرایط به همراه دارد که تعبیر و تفسیر آسان آن را میسر میسازد.

کلوزهای معرفی شده بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران بعنوان شرایط عمومی بیمه های بدنه و ماشین آلات کشتی

- کلوز شماره ۲۸۰
- کلوز شماره ۲۸۱
- کلوز شماره ۲۸۴
- کلوز شماره ۲۸۹
- کلوز شماره ۳۴۴
- کلوز شماره ۲۹۴
- کلوز شماره ۳۴۶

• کلوزهای مورد استفاده مشترک بین تمامی شرکتهای بیمه فعال در رشته بیمه های کشتی و اشاره شده توسط بیمه جمهوری اسلامی ایران شامل کلوز شماره ۲۸۰ و کلوز شماره ۲۸۹ می باشد. ضمناً در مورد کلوز ۲۸۰ هر دو نسخه آن که مربوط به سالهای ۱۹۸۳ و ۱۹۹۵ می باشد، مورد استفاده می باشند اما نسخه ۱۹۸۳ استفاده بیشتری دارد.

مشکلات بخش بیمه بدنه و ماشین‌آلات در ایران از دیدگاه کارشناسان این بخش

- استفاده از نسخه انگلیسی کلوزها
- عدم وجود قانون بیمه دریایی
- بی کفایتی دادگاه‌های رسیدگی به دعاوی بیمه دریایی
- عدم آگاهی و تسلط کارشناسانی که بعنوان ارزیاب خسارت فعالیت می‌نمایند
- عدم رعایت اصول فنی نرخ دهی و ارزیابی ریسک
- کمبود نیروی متخصص در بخش بیمه دریایی
- عدم وجود شرکت‌های خاص و انحصاری بیمه دریایی
- عدم هماهنگی بین سازمان بنادر و کشتیرانی و شرکت‌های بیمه فعال در رشته بیمه بدنه و ماشین‌آلات
- عدم وجود گرد همایی دوره ای بیمه‌گران دریایی با مسئولین بیمه مرکزی
- ارایه پوشش پی.اند.آی

پیشنهادها

پیشنهادهای اصلاحی این طرح در دو بخش پیشنهادهای اصلی و پیشنهادهای فرعی مطرح میگردند.

✓ پیشنهادهای اصلی در ارتباط با کلوزهای مورد استفاده در ایران بعنوان شرایط عمومی بیمه بدنه و ماشین آلات میباشد.

✓ پیشنهادهای فرعی بر روی فعالیت این شاخه از صنعت بیمه کشور متمرکز می گردد.

پیشنهاد‌های اصلی

- با توجه به اینکه ترجمه کلوزهایی که بیشتر مورد استفاده هستند در این گزارش ارائه گردیده است، در کارگروهی متشکل از متخصصان حقوقی، دریایی، بیمه‌ای و زبان انگلیسی نسبت به انجام تغییرات لازم و یکسان‌سازی کلوزهای مورد استفاده به زبان فارسی اقدام گردد.
- با توجه به استفاده وسیع از مجموعه کلوزهای بین‌المللی ۲۰۰۳ در بازارهای مطرح جهانی بهتر است این کلوز نیز به لیست کلوزهای پیشنهادی بیمه مرکزی جهت استفاده بعنوان شرایط عمومی بیمه بدنه و ماشین‌آلات کشتی اضافه گردد.

پیشنهادهای فرعی

۱- نظر به کمبود نیروهای متخصص، بیمه مرکزی می تواند سالانه عدهای از دانشجویان جوان و با انگیزه را جهت تحصیل در رشته‌های تخصصی بیمه و حقوق بیمه و حقوق دریایی در کشورهایی که صنعت بیمه پیشرفته‌ای دارند بورسیه نماید تا ضمن کسب دانش و تجربه در بهبود وضعیت فعلی و پیشرفت صنعت بیمه کشور موثر باشند. همچنین با بورسیه نمودن دانشجویان جهت تحصیل در رشته‌های حقوق دریایی و حقوق بیمه مشکل دادگاه‌های دریایی و دعاوی بیمه در سطح وسیعی حل می‌گردد.

۲- پیشنهاد به قانون‌گذاران کشور جهت اقدام به تدوین قانون بیمه دریایی برای کشور جمهوری اسلامی ایران.

۳- ایجاد وحدت رویه بین شرکت‌های بیمه که منجر به رقابتی سالم گشته و به حل صحیح و منصفانه دعاوی بیمه نیز کمک خواهد نمود. وحدت رویه سبب جلب اعتماد بیمه‌گذار نیز می‌گردد.

۴- اعزام ارزیابان خسارت به خارج از کشور جهت بازآموزی گام بسیار موثری در بهبود و پیشرفت وضعیت فعلی بیمه‌های دریایی خواهد بود.

پیشنهاد‌های فرعی (ادامه)

۵- نظارت بر موسسات رده‌بندی کشتی با دقت بیشتری انجام گیرد تا از مشکلاتی که از طریق خطا در رده‌بندی ایجاد می‌گردد پیشگیری شود.

۶- تقویت مهارت ارزیابان ریسک کمک شایانی به پیشرفت بیمه بدنه و ماشین‌آلات خواهد نمود. برای تقویت این امر می‌توان از متخصصان خارجی کمک گرفت. ارزیابی صحیح ریسک منجر به پیشنهاد دقیق‌تر و مناسب‌تر پوشش‌های لازم و نیز نرخ دهی صحیح می‌شود.

۷- تشویق متخصصان بیمه‌ای کشور به تاسیس شرکت‌های خاص بیمه‌های دریایی می‌تواند سبب تجمع دانش و تجربه گشته و در بهبود صنعت بیمه دریایی کشور موثر باشد. همچنین تاسیس این شرکت‌ها می‌تواند با مشارکت شرکت‌های بیمه‌ای خارجی که دارای تخصص و دانش و مهارت کافی در این زمینه هستند صورت گیرد. این امر سبب مطرح شدن ایران در بازارهای خارجی نیز می‌گردد.

پیشنهادهای فرعی (ادامه)

۸- توقف فعالیت پی.اند.آی شرکت‌های بیمه و منحصر نمودن آن به کلوپ‌های پی.اند.آی فعال در کشور سبب تقویت این رشته از فعالیت می‌گردد و چه بسا گروه بین‌المللی کلوپ‌های پی.اند.آی عضویت کلوپ‌های ایرانی را بپذیرد. این انحصار رقابت ناسالم بازار و نرخ شکنی‌ها را نیز کنترل می‌نماید.

۹- تشکیل گروه‌های دوره‌ای در بیمه مرکزی با حضور تمام اندرکاران بیمه بدنه و ماشین‌آلات سبب آگاهی از تمامی مشکلات کار گشته و دست آخر سبب پیشرفت و بهبود کار می‌گردد.

۱۰- تنها دانشکده‌ای که آموزش بیمه را بصورت تخصصی بعهده دارد دانشکده اکو می‌باشد که متأسفانه در چند سال اخیر با ایجاد تغییرات در واحدهای آموزشی، کیفیت آموزش بیمه‌ای دروس کاهش یافته است. بیمه مرکزی می‌تواند ضمن انعقاد قرارداد فرهنگی آموزشی با دانشگاه‌های معتبر خارجی نسبت به تربیت نیروی متخصص در داخل کشور و با همکاری اساتید خارجی اقدام نماید. این امر می‌تواند مکمل فعالیتهای همیشگی بیمه مرکزی در امر آموزش نیروهای بیمه‌ای باشد.

سپاس فراوان

در پایان ضمن سپاس فراوان از توجه شما عزیزان و نیز تمامی کسانی که در انجام این طرح مفید و موثر بوده اند، امید است که این پیشنهادها در نشستی متشکل از متخصصان و کارشناسان حقوق دریایی، کارشناسان حقوق بیمه، متخصصین بیمه، و مشاوران خبره با تسلط کافی به زبان فارسی و انگلیسی مورد بحث و بررسی قرار گیرند تا بازارهای جهانی بیمه شاهد پیشرفت صنعت بیمه دریایی ایران باشند.

با امید ترقی روزافزون صنعت بیمه کشور در تمامی شاخه‌های آن

